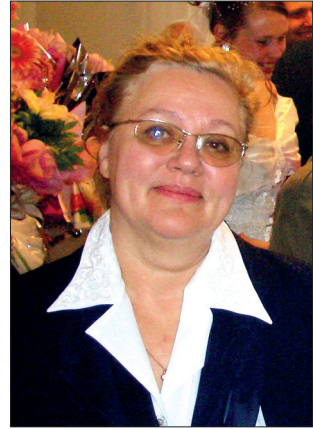

DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2019-24-1-248-257>
 УДК: 130.2+37.02

Ірина ЄРШОВА-БАБЕНКО

ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНА ВІЗІЯ ОСВІТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рецензія на наукову монографію:
**Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. (2019).
 Education and “Pädagogik”. Philosophical and
 Historical Reflections (Central, Southern and
 Southern-Eastern Europe), Berlin, Peter Lang;
 Bratislava, Veda, 329 pp.¹**

Анотація

В статті здійснено аналітичний огляд монографії «Освіта та педагогіка: філософські та історичні рефлексії (Центральна, Південна та Південно-Східна Європа)» під редакцією словацьких професорів Б. Кудлачової та А. Райського. Колективна монографія – результат творчої співпраці 26 науковців з 13-ти країн під егідою CEUPES. У ній здійснено концептуалізацію сучасних освітніх наук шляхом аналізу понять і систематизації історичного досвіду в галузі освіти в різних європейських країнах для визначення ідентичності сучасної континентальної педагогіки. Монографія складається з двох розділів. У першому – розглядаються статус і зміст філософії освіти, зв'язок педагогіки з науками про освіту та специфічні філософсько-освітні проблеми, визначається вплив філософії на освіту і на педагогіку. У другому розділі аналізується розвиток континентальної педагогіки як наукової та академічної дисципліни в її регіональному та історичному аспектах, піддається експлікації та науковій рефлексії унікальний емпіричний досвід з розвитку освіти у шерезі європейських країн. Показано, що науковий діалог, презентований у монографії набув статусу транскультурного дискурсу, в якому різні культурні та освітні традиції аналізуються з позицій комплементарності і на основі міждисциплінарного діалогу між педагогікою і філософією.

Ключові слова: континентальна педагогіка, філософія освіти, філософія, освіта, історія, рефлексія, науки про освіту.

Міжнародне співробітництво вже давно стало нормою життя наукової спільноти, в результаті чого створюються нові проекти, виробляються нові підходи до вирішення різних проблем, з якими стикається людство, народжуються новітні наукові напрями, розробляються

¹ Б. Кудлачова, А. Райський (ред.) та ін. (2019) Освіта та педагогіка: філософські та історичні рефлексії (Центральна, Південна та Південно-Східна Європа).

освітні концепції тощо. Дана монографія підсумовує багаторічну діяльність міжнародного товариства CEUPES¹ (Central European Philosophy of Education Society – Центральноєвропейське товариство філософів освіти, Чехія). Завершальним етапом цієї діяльності став міжнародний симпозиум, організований Трнавським університетом (Трнава, Словаччина, 2016). Його тема – «Континентальна педагогіка: її проблеми та виклики крізь призму історії та філософії»². До сумісного обговорювання спільних проблем в освіті були залучені представники Товариства Філософської Педагогіки ім. Б.Ф. Трентовського (Польща) і Українського товариства філософії освіти та ін. Монографія видана 2019 року у видавництві Peter Lang (Берлін, Німеччина) та Veda (видавництво Словацької Академії Наук, Братислава) за редакцією словацьких професорів з Трнавського університету Бланки Кудлачової та Андрія Райського. Наукова спільнота підтримала ідею редакторів про посвяту книги італійському професору педагогіки з Католицького університету (Мілан) Джузеппе Марі, який помер 2018 року. Він активно співпрацював з CEUPES, неодноразово виступав на конференціях і симпозиумах, що проводилися товариством, є знаним фахівцем у галузі освіти і одним з авторів даної монографії. Особливо потрібно відзначити діяльність Б. Кудлачової та А. Райського щодо забезпечення якості тексту англійською мовою, яка здійснювалась у співпраці з ірландським коректором П. Хоганом.

Як зазначають редактори, «мета книги – філософська та історична рефлексія освіти і педагогіки (нім. *Pädagogik*) як академічної, так і наукової дисципліни» (Kudláčová, Rajský, 2019b: 13). Відповідно побудована структура монографії, яка складається з двох розділів: «Філософські рефлексії щодо освіти» та «Історичні рефлексії щодо педагогіки». Поєднуючи філософські та історичні роздуми про континентальну педагогіку, редактори «намагалися подолати фрагментацію та обмеженість використання лише однієї дисципліни: так званий дисциплінаризм. Книга долає межі регіоналізму і створює більш всеохоплюючу картину розвитку сучасної педагогіки у досліджуваних країнах» (Kudláčová, Rajský, 2019b:19). Потрібно зазначити, що такий підхід до структури праці і самого дослідження виявився цілком виправданим, що зумовило його теоретичну і практичну цінність.

¹ Про діяльність даного товариства див.: Кудлачова Бланка (2017) Центрально-європейське товариство з філософії виховання (CEUPES). *Філософія освіти. Philosophy of education*. №1 (20), 209-303.

² Див.: Предборська І. (2017) Континентальна педагогіка очима учасників симпозиуму CEUPES (17-18 жовтня 2016 року). *Філософія освіти. Philosophy of education*. №1 (20), 304-312.

У монографії здійснено спробу концептуалізувати сучасні освітні науки шляхом аналізу понять і систематизації історичного досвіду в галузі освіти у різних країнах.

Професіоналізм редакторів книги виявився і в організації роботи з великим колективом авторів. Адже у написанні монографії брали участь 26 науковців з 13-ти країн: Болгарії, Іспанії, Італії, Македонії, Польщі, Сербії, Словаччини, Словенії, Угорщини, України, Хорватії, Чехії, Чорногорії. Залученість такого широкого та кваліфікованого кола експертів з питань освіти дозволила у роботі презентувати різноманітний національний досвід, висвітлити зазначені проблеми під різним кутом зору, апелюючи як до національних, так і до світових освітніх традицій, спираючись на відомі філософські школи. Поряд з тим у даному дослідженні звертається увага на необхідність поширення транскультурних впливів на освітні процеси. «Якщо ми ігноруємо педагогічну культуру в інших суспільствах, – зазначає польський дослідник Р. Годон, – ми нерационально обмежуємо наші можливості сприймати освіту як зрозумілу та зазвичай важливу сферу людського життя» (Godon, 2019: 39). У результаті науковий діалог, презентований у монографії набув статусу транснаціонального дискурсу, демонструючи багатомірне, нелінійне розуміння проблем. Адже «зустріч» різних освітніх традицій сприятиме більш чіткому розумінню освітньої діяльності і визначенню ідентичності сучасної континентальної педагогіки.

Перший розділ складається з трьох підрозділів: «*Концептуалізація філософії освіти*», «*Зв'язок педагогіки з науками про освіту*» та «*Специфічні філософсько-освітні проблеми*». Становлення континентальної педагогіки як наукової та академічної дисципліни відбувається на основі поєднання різних течій і впливів, що порушує низку проблем, зокрема питання освітньої термінології, змістовної структури і спрямованості навчальних програм у галузі педагогіки, питання підготовки вчителів і т.п.

Не дивлячись на те, що загальна педагогіка, на думку багатьох дослідників, залишається «незамінною як метатеорія освітніх наук, різновид взаємодіючої теорії з численними завданнями» (Kudláčová, Rajský, 2019b: 16), існують деякі термінологічні відмінності між ключовими освітніми концептами, що використовуються у континентальних традиціях, та безумовно подібними концептами в англійській мові. Типовим прикладом слугує головний концепт – педагогіка. Для нашого читача наведу такий приклад: англійський термін «*pedagogy*» дуже близький за своїм значенням до німецького – «*pädagogik*», але значно вужчий за змістом. А поняттю «освіта» (англ. – education) відповідає відразу три значення німецькою – Bildung (освіта), Erziehung (виховання), Bildung та Erziehung (освіта та виховання). Нагадаю, що дане англійське поняття використо-

вується для перекладу з української мови таких понять, як освіта, навчання, виховання.

У першому розділі також розглядається вплив філософії на педагогіку, порушується питання про статус філософії освіти і наук про освіту. Осмислення сучасних освітніх процесів у монографії шляхом зустрічної взаємодії педагогічної і філософської дослідницьких традицій не лише надає потужного імпульсу для розгортання інноваційних тенденцій в освіті, але й створює концептуальні засади для міждисциплінарного діалогу між педагогікою і філософією. Наслідком цього інтеграційного процесу свого часу стало виникнення філософії освіти, філософії виховання, філософської педагогіки, а також відповідних як регіональних, так і міжнародних наукових товариств у низці країн (про що вже йшлося). Враховуючи особливості перекладу цих понять різними мовами, їх радше потрібно розглядати в одному синонімічному шерезі нової царини філософського та педагогічного знання.

Поряд з тим, потрібно зазначити, що існування різних підходів до тлумачення концептів і відсутність єдиного загального їх визначення є наслідком мультипарадигмального характеру соціальних наук, а також визнання принципу світоглядного плюралізму. Полісемію, пов'язану з освітою, як зазначається в монографії, слід розглядати в контексті сучасного транскультурного, мінливого суспільства, «плинної сучасності», «інформаційного суспільства», «суспільства знань» (Rajský, 2019: 84).

У розділі розглянуто різні підходи до розуміння філософії освіти та визначено, що вона як «метapedaгoгiкa» має бути цариною філософії З. Коделья¹ (Kodelja, 2019: 28-29); проаналізовано Р. Годоном її основні тенденції (до саморефлексії і до інституціоналізації свого наукового простору) та два дослідницьких підходи (когнітивно-зорієнтований і практично-зорієнтований). Саме тенденція до постійної саморефлексії, проблематизуючий характер філософії, на думку багатьох авторів (З. Комар – Хорватія, Н. Пелцова – Чехія, А. Райський – Словаччина та ін.), захищають педагогіку від ідеологічного впливу та сприяють розвитку професійної практики (Комар, 2019: 42). Філософія освіти запобігає перетворенню педагогічних гіпотез на догми, а знання – на пласкі схеми. «Інакше кажучи, філософія освіти захищає педагогіку від неї самої» (Rajský, 2019: 102). Тобто філософський компонент педагогіки розглядається як умова її наукової автономії. Його епістемологічний та аксіологічний вимір забезпечує у науках про освіту координацію знання, оскільки філософія освіти знаходиться у центрі складності та різноманітності

¹ Своїми ідеями словенський професор поділився з нашими читачами. Див.: Коделья Зденко (2017) Деякі думки щодо філософії освіти. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. № 2 (21), 46-56.

педагогічного знання як ключового та специфічного джерела знань. Це зміцнює здатність до саморефлексії з боку педагогіки. Значний пласт матеріалу у розділі присвячений розгляду безпосереднього впливу різних філософських течій на освітні науки, у тому числі й на виникнення національних шкіл з філософії освіти (Н. Пелцова, А. Райський, Дж. Марі, Д. Рибак – Чехія, Я. Хабл – Чехія та ін.)

Інтеграція філософського й педагогічного знання в кінцевому рахунку веде до збагачення методологічного потенціалу педагогіки. Це здійснюється як шляхом екстраполяції нових концептів, так і шляхом використання в педагогічних дослідженнях, зокрема, контекстуально-го, комплексного підходів та ін. Соціально-філософський аналіз активно використовується авторами з метою характеристики цивілізаційного виміру освітніх трансформацій, про що свідчать підрозділи наступних дослідників. Польський професор Д. Стемковський реконструює еволюцію моральної освіти від античності до наших днів і пропонує оновлення її дидактики на основі ідеї трансформаційного універсалізму повторення.

Дж. Марі, посилаючись на доповідь Ж. Делора «Освіта: прихований скарб» (1996), уважає поняття «компетенції» ключовою проблемою сучасної освітньої політики, оскільки така політика орієнтує не тільки на опанування набором теоретичних знань, але й вимагає використання цих знань для вирішення конкретних життєвих завдань або проблемних ситуацій (Marí, 2019: 67).

Один з чотирьох стовпів освіти в цій доповіді – вчитися жити разом. Продовжуючи цю думку, професорка І. Предборська (Україна), вбачає одне із завдань освіти у тому, що вона «має допомогти виявити Іншого, створити освітній простір між відмінностями і побудувати між ними міст» (Predborska, 2019: 125). Філософсько-педагогічний потенціал концепту «трансгресія» уможливорює реалізацію цієї ролі. Його слід розглядати в якості одного з ключових концептів континентальної педагогіки. Можливість застосування даного концепту розкривається шляхом аналізу освітніх та соціокультурних процесів в Україні.

Плюралістична реальність, як стверджує віце-президент Українського товариства філософії освіти Л. Горбунова (Україна), актуалізує концепт «трансверсальність» як нову форму універсальності всередині глобалізованого суспільства. В освіті розуміння реальних відмінностей та здатність вносити таку різницю у змістовне спілкування можуть бути досягнуті шляхом трансверсального мислення та комунікативних дій. Звідси концепт «трансверсальні компетентності» (затверджено у жовтні 2013 року ЮНЕСКО), які іноді називають «навичками XXI століття». На думку дослідниці, «вони відносяться до широкої бази навичок, спрямованих на вирішення таких завдань, як новітні технологічні досягнен-

ня, транскультурна комунікація та трансдисциплінарний характер наукових знань. Транскультурна освіта, в багатьох її аспектах, є одним із найбільш актуальних змістових втілень глобальних трансверсальних цілей в освіті» (Gorbunova, 2019:143).

Другий розділ також складається з трьох підрозділів: «Педагогіка як академічна дисципліна у Центральноевропейських країнах», «Педагогіка як академічна дисципліна у Південно-Європейських країнах», «Педагогіка як академічна дисципліна у Південно-Східних європейських країнах». Його матеріал будується переважно на використанні компаративістського методу, який дозволяє поєднувати хронологічний та проблемний підходи для дослідження ключових історичних моментів у розвитку педагогіки як наукової та академічної дисципліни в окремих країнах. Крім того, автори даного розділу базують свої дослідження на герменевтичному та антропологічному підходах до освітніх процесів для осмислення сутності міжкультурного діалогу, розуміння його гуманістичної спрямованості. Наукова цінність другого розділу полягає у тім, що у ньому піддається експлікації та науковій рефлексії унікальний емпіричний досвід з розвитку освіти у шерезі європейських країн.

У континентальній Європі сучасна педагогіка зазнала німецького впливу, її провідні поняття сформувалися за часів доби Просвітництва. Вона розвивалася в умовах існування Австро-Угорської монархії (Т. Каспер та Д. Касперова – Чехія; А. Немет та І. Гарай – Угорщина, Е. Протнер, Т. Відмар – Словенія), Османської імперії (А. Чавдарова – Болгарія).

У ХХ столітті виникнення фашизму, націоналізму та існування так званого соціалістичного табору в деяких країнах призвели до того, що наука про освіту «потрапила до ідеологічного рабства» (Kudláčová, Rajský, 2019b: 15). Говорячи про соціалістичний період в розвитку освіти, Б. Кудлачова зазначає, що в Словаччині вона була «під абсолютним контролем держави з точки зору єдиної ідеології марксизму-ленінізму» (Kudláčová, 2019: 187). У соціалістичних країнах відбувалася націоналізація вищої освіти. Мала місце відверта культурна індоктринація в освіті, що формувало догматичне мислення (А. Немет та І. Гарай).

Сьогодні континентальна педагогіка зазнає впливу англо-саксонської освітньої традиції, зокрема, таких її течій, як прагматизм, конструктивізм, біхевіоризм та ін. Аналізуючи вплив ідей Дж. Дьюї на освіту країни колишньої Югославії В. Зоріч (Чорногорія), К. Домітер-Протнер (Словенія), Н. Вуїжіч-Жівковіч (Сербія) висловили переконання, що його праці можуть бути зрозумілі й проінтерпретовані в контексті англо-саксонської моделі наук про освіту. Континентальна педагогіка стикається сьогодні з безліччю проблем, спричинених освітніми реформами, які ґрунтуються саме на англо-саксонській моделі, котра проти-

стоїть німецькому розумінню педагогіки, що домінувало в колишній Югославії.

Представники різних європейських країн намагалися висвітлити специфіку національної педагогічної думки та показати її причетність до континентальної педагогіки. Для цього вони активно зверталися до національної філософії, національної педагогічної думки (М. Кранкус, З. Комар, Т. Каспер та Д. Касперова, Н. Пелцова та ін.) У монографії досліджено сучасний стан розвитку освіти і педагогіки (Б. Кудлачова, С. Поленгі – Італія, Г. Ховер – Іспанія, С. Міовська – Спасева – Македонія, Е. Протнер та Т. Відмар – Словенія), показано складні процеси, що відбуваються у цій царині під впливом різних обставин, але є у чомусь подібними у різних країнах. Підсумовуючи, хочу звернути увагу на деякі висновки, зроблені окремими авторами монографії щодо стану і статусу сучасної педагогіки, і які суперечать іншим точкам зору, наведеним на початку рецензії.

Так, С. Міовська-Спасева стверджує, що в останні роки зростає тенденція в македонському науковому товаристві, що має на меті заміну поняття «педагогіка» на термін «освіта» або «науки про освіту» (Miovska-Spaseva, 2019: 275). Е. Протнер та Т. Відмар зазначають, що «педагогіка в Словенії опинилася в кризовому стані, її статус має бути переглянутий» (Protner, Vidmar, 2019: 290). В. Зоріч, К. Домітер-Протнер, Н. Вуїжіч-Жівковіч стверджують, що «педагогіка досі не визнана як унікальна наука про освіту на глобальному рівні... У результаті всього цього має місце поява наук про освіту чи освітніх наук як точок збору наук і дисциплін, які займаються різними аспектами виховання, освіти – навчання, викладання і т. п. Таке поняття і термінологія все більше стають еталоном, таким чином, педагогіка як концепт перетворюється на архаїзм, а як наука вона пригнічується своєю редукацією до історії педагогіки або історії освіти» (Zorić, Domiter-Protner, Vujisić-Živković, 2019: 303).

Зміст монографії розкриває кроскультурні освітні зв'язки у різних часових вимірах та різних соціокультурних контекстах, спираючись на принцип комплементарності, що дозволяє інтерпретувати різні освітні концепції, різні точки зору як такі, що взаємодоповнюють одна одну і створюють філософсько-педагогічний дискурс. Будемо сподіватися, що кризовий стан сучасної континентальної педагогіки як науки, зафіксований дослідниками, є передумовою, згідно з Т. Куном, наукової революції у цій царині наукового знання. А такого типу монографії сприятимуть появі нових парадигмальних абрисів континентальної педагогіки. На думку редакторів, презентовану монографію слід розглядати як перший крок, за яким буде наступний. Адже, освіта відіграє надзвичайну важливу роль в житті людини. Використовуючи слова визначного чесь-

кого філософа освіти Радіма Палоуша, можна сказати, що «час освіти» настав (Kudláčová, Rajský, 2019a: 322).

References

- Godoň R. (2019) Reflection and Action in Anglophone Philosophy of Education: Challenges and Inspirations. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 32-41.
- Gorbunova L. (2019) Knowledge and Skill Transfer in the Context of Globalized Education. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 136-145.
- Kodelja Z. (2019) What is Philosophy of Education? In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 23- 31.
- Komar Z. (2019) The Idea of Continental *Pädagogik*. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 42-55.
- Kudláčová B. (2019) The Development and Status of *Pädagogik* in Slovakia since the Establishment of Czechoslovakia. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 179-193.
- Kudláčová B., Rajský A. (2019a) Conclusion. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 307-308.
- Kudláčová B., Rajský A. (2019b) Introduction. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 13-20.
- Mari. G. (2019) Modernity and Education: One or Many Topics? In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 59-70.
- Miovska-Spaseva S. (2019) *Pädagogik* between Tradition and Modernity: The Case of Macedonia. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 265-277.
- Predborska I. (2019) Transgression as the Key Concept of Continental *Pädagogik*: Reflections on the Ukrainian Experience. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 125-135.
- Protner E., Vidmar T. (2019) *Pädagogik* in Slovenia before and after Breakup of the Former Yugoslavia. In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 279-292.
- Rajský A. (2019) Uncomfortable Philosophy. Protection of *Pädagogik* from Itself? In: *Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 84-103.

Zorić V., Domiter-Protner K., Vujisić-Živković N. (2019) The Influence of John Dewey on Conceptions of *Pädagogik* in Yugoslavia. In: Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. *Education and "Pädagogik". Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe)*, Berlin: Peter Lang; Bratislava: Veda, 293-306.

Ирина Ершова-Бабенко. Философско-исторический взгляд на исследование об образовании. Рецензия на научную монографию «Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. (2019) Education and "Pädagogik". Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe), Berlin, Peter Lang; Bratislava, Veda»

В статье осуществлен аналитический обзор монографии «Образование и педагогика: философские и исторические рефлексии (Центральная, Южная и Юго-Восточная Европа)» под редакцией словацких профессоров Б. Кудлачовой и А. Райского. Коллективная монография – результат творческого сотрудничества 26 ученых из 13 стран под эгидой CEUPES. В ней осуществляется концептуализация современных наук об образовании путем анализа понятий и систематизации исторического опыта в области образования в различных европейских странах для определения идентичности современной континентальной педагогики. Монография состоит из двух глав. В первой – рассматриваются статус и содержание философии образования, связь педагогики с науками об образовании и специфические философско-образовательные проблемы, определяется влияние философии на образование и на педагогику. Во второй главе анализируется развитие континентальной педагогики как научной и академической дисциплины в ее региональном и историческом аспектах, подвергается экспликации и научной рефлексии уникальный эмпирический опыт по развитию образования в ряде европейских стран. Показано, что научный диалог, представленный в монографии, приобрел статус транскультурного дискурса, в котором различные культурные и образовательные традиции анализируются с позиций комплементарности и на основе междисциплинарного диалога между педагогикой и философией.

Ключевые слова: континентальная педагогика, философия образования, философия, образование, история, рефлексия, науки об образовании.

Iryna Yershova-Babenko. Philosophical and Historical Vision of Educational Researches. Review of the scientific monograph «Kudláčová B., Rajský A. (red.) et al. (2019) Education and "Pädagogik". Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southern-Eastern Europe), Berlin, Peter Lang; Bratislava, Veda»

The article provides an analytical review of the monograph "Education and "Pädagogik": Philosophical and Historical Reflections (Central, Southern and Southeast Europe)" edited by Slovak professors B. Kudláčová and A. Rajský. This collective monograph is the result of the creative collaboration of 26 scientists from 13 countries on the initiative of CEUPES. To determine the identity of

contemporary continental pedagogy the conceptualization of contemporary educational sciences is carried out by analyzing concepts and systematizing historical experience in the field of education in various European countries. The monograph consists of two chapters. In the first chapter the status and content of the philosophy of education, the relationship of pedagogy with the educational sciences, specific philosophical and educational problems are examined, the influence of philosophy on education and pedagogy is determined. In the second chapter the development of continental pedagogy as a scientific and academic discipline in its regional and historical aspects is analyzed. A unique empirical educational experience in a number of European countries is amenable of explication and scientific reflection. It is shown that the scientific dialogue in the given monograph has acquired the status of a transcultural discourse in which various cultural and educational traditions are analyzed from the complementarity point of view, and on the basis of an interdisciplinary dialogue between pedagogy and philosophy.

Key words: *continental pedagogy, philosophy of education, philosophy, education, history, reflection, educational sciences.*

Ірина Єршова-Бабенко, доктор філософських наук, кандидат педагогічних наук, професор кафедри мистецтвознавства і гуманітарних дисциплін Міжнародного гуманітарного університету (Одеса).

E-mail: Chokaiv@gmail.com

Iryna Yershova-Babenko, Doctor of philosophical sciences, Candidate of pedagogical sciences, Professor of Art Studies and Humanities Departments, International Humanitarian University (Odesa).

E-mail: Chokaiv@gmail.com